

Особливості формування готовності до використання інформаційних технологій у професійній діяльності майбутніх учителів-гуманітаріїв

Гуржій А. М., Карташова Л. А.

У статті розглядаються проблеми, викликані принципово новими вимогами до педагогічної діяльності сучасних вчителів іноземних мов. Означено умови розроблення авторської системи навчання інформаційних технологій студентів – майбутніх вчителів іноземних мов, завданням якої є формування готовності до використання інформаційних технологій (у професійній діяльності й у самонавчанні) як однієї із неодмінних, на сьогодні, якостей майбутнього вчителя.

Ключові слова: інформаційні технології, система навчання, студент, майбутній вчитель, гуманітарні спеціальності, навчальний заклад, особистість.

В статье рассматриваются проблемы, вызванные принципиально новыми требованиями к педагогической деятельности современных учителей гуманитарных специальностей. Определены условия разработки системы обучения информационных технологий студентов – будущих учителей гуманитарных специальностей, целью создания которой является формирование готовности к использованию информационных технологий в профессиональной деятельности и в самообучении как одной из непременных качеств современного учителя.

Ключевые слова: информационные технологии, система обучения, студент, будущий учитель, гуманитарные специальности, учебное заведение, личность.

The problems caused by the essentially new requirements to teaching modern teachers of humanities. The conditions for the development of information technology education students - future teachers humanitarian specialties, it's task is to form an information technologies readiness in occupational and self-learning as one of the indispensable professional qualities of the modern teacher.

Keywords: information technology, education system, a student, a teacher in the future, humanitarian specialties, school, readiness of teachers.

Вступ. Інформатизація нині розглядається як один із провідних шляхів модернізації системи освіти і має забезпечити перехід до реалізації нових цілей освіти, нової її парадигми, яка полягає у спрямованості навчання на розвиток особистості, формування здатностей до саморозвитку в усіх без винятку суб'єктів навчання. Значним прогресом стала поява Національної доктрини розвитку освіти, в якій означено нову парадигму – орієнтацію на новий тип гуманістично-інноваційної освіти, її конкурентоздатності в європейському та світовому просторах, виховання молодого покоління, яке матиме необхідні компетентності для навчання протягом життя та буде здатним до особистісного духовно-світоглядного вибору.

Об'єктивні, соціально зумовлені, процеси переходу до інформаційного суспільства вимагають впровадження інноваційних способів викладання та

навчання, які забезпечать конкурентоспроможність системи освіти України. Накопичений у процесі інформатизації освіти практичний досвід та результати спеціальних педагогічних досліджень показують, що використання інформаційних технологій (ІТ) в освіті позитивно позначається на результатах навчально-виховного процесу на всіх його рівнях [1; 2; 3; 7].

У педагогічній діяльності систематичне і системне використання ІТ відкриває для суб'єктів навчання доступ до застосування сучасних технологій оволодіння знаннями. Завдяки можливостям, які забезпечуються впровадженням ІТ у навчально-виховний процес, система освіти може замінити авторитарну педагогіку гуманістичною, в якій створено можливості для врахування й розвивання індивідуальних особливостей розвитку кожної особи. Така педагогіка забезпечує суб'єкту навчання право на самобутність й унікальність. Разом з тим, запровадження інноваційних форм навчання, використання ІТ мають бути виваженими, доцільними та підпорядкованими меті та змісту навчання і виховання. В Україні зроблено важливі кроки в забезпеченні загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) персональними комп'ютерами (ПК), впровадженні ІТ у навчально-виховний процес, формуванні нового відношення вчителів, викладачів і керівників начальних закладів до впровадження ІТ в освіту. Поява електронних освітніх ресурсів (ЕОР) як складників інформатизації освіти забезпечує доступність знань, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів на основі індивідуалізації навчання, інтенсифікації навчально-виховного процесу тощо [8; 14].

Основна частина. Застосування ІТ у навчанні гуманітарних предметів, зокрема – іноземних мов має свою специфіку, яка визначається з одного боку, дуже високою ефективністю ЕОР, а з іншого – складностями освоєння вчителями-гуманітаріями засобів ІТ. Використання електронних засобів навчання на уроках іноземної мови забезпечує: уникнення одноманітності в роботі вчителя й учня на уроці, наочне подання об'єктів і процесів, використання відеосюжетів, можливість оперативного виявлення рівня навчальних досягнень учнів, диференціацію й індивідуалізацію навчання [4; 12]. Максимально можливе досягнення запланованих цілей навчання, розвиток (формування) ключових і предметних компетентностей суб'єктів навчання неможливе без оновлення методичних систем шляхом використання у навчально-виховному процесі сучасних ІТ.

Використання ІТ допомагає вчителю побудувати урок по-новому, в атмосфері, звичній дітям, які нині виростають в оточенні цифрових пристроїв. Аналіз досвіду застосування ІТ у процесі навчання дозволив визначити такі переваги [9]: "Це допомагає вчителю спуститися з кафедри та почати слухати та обговорювати замість простого "мовлення" в клас. Учитель може спонукати школярів проводити самостійні дослідження, критично мислити, порівнювати різні точки зору, замість того, щоб просто запам'ятовувати лекції. Учитель може допомогти школярам вчитися та думати разом зі своїми однокласниками і школярами усього світу. Учитель

може побудувати урок, враховуючи індивідуальні особливості кожного учня¹".

Значний досвід використання ПК в якості засобу навчання й ІТ як складників навчального середовища накопичено у США, Канаді, Франції, Болгарії та Японії. Навіть за різних підходів до організації та змістового наповнення роботи учня за комп'ютером, отримані результати є подібними за основними ознаками навчального (навчально-виховного) процесу [9; 10; 11; 16; 17].

Спостерігається: збільшення тривалості всіх видів уваги в процесі роботи за ПК (у тому числі з використанням ресурсів мережі Інтернет) і великий інтерес до нових видів і форм перетворювальної діяльності; підвищена наполегливість, зосередженість на діяльності; наявність кількох видів мотивації діяльності дітей в середовищі ІТ (інтерес до нового об'єкту діяльності; дослідницький мотив – бажання знайти відповідь на запитання; мотив успішного виконання пізнавальних завдань; розвиток "когнітивної гнучкості" – здатності знаходити найбільше число принципово різних шляхів розв'язування навчальних задач; розвиток здатності до антиципації, стратегічного планування; навичок групової діяльності (пошук спільного рішення, подолання труднощів у спілкуванні); зростання ролі комп'ютерної гри як інструменту діагностики та реабілітації).

Проведений аналіз застосування ІТ у навчанні та систем підготовки вчителів в різних країнах до використання ІТ в професійній діяльності показує, що цій проблемі майже скрізь приділяється належна увага. Проблема вирішується як у процесі навчання майбутніх вчителів у системі вищого педагогічного навчального закладу (ВПНЗ), так і в процесі їх самоосвіти, підвищення професійного рівня.

У багатьох країнах для підвищення ефективності професійної підготовки в школах застосовують: взаємовідвідування уроків та їх обговорення; консультування молодих вчителів досвідченими педагогами; створення вчительських об'єднань задля обміну методичним досвідом, роботі в команді з використанням тренінгових методик, взаємооцінювання тощо. У системах освіти ведуться пошуки способів інтенсифікації й швидкої модернізації системи підготовки працюючих та майбутніх вчителів, підвищення якості їх навчання з використанням ІТ.

Поява нових можливостей, що розкриваються перед вчителем завдяки застосуванню ІТ в якості інструменту професійної діяльності і принципово нового засобу навчання призвела до появи нових методів і організаційних форм навчання та їх ефективного впровадження в навчально-виховний процес.

Аналіз досвіду введення засобів ІТ в систему навчання майбутніх вчителів показує, що кожна країна рухається до інформаційного суспільства своїм напрямом, зумовленим сформованими політичними, соціально-економічними та культурними умовами [18].

---

¹ Максимально близький до оригіналу авторський переклад

Детальний розгляд компонент інформатизації процесу навчання іноземних мов вказує на наявність взаємозв'язку між: технічним забезпеченням навчальних закладів комп'ютерним оснащенням та підготовкою кваліфікованих користувачів (викладачів, вчителів та студентів). Проте, швидкість процесу інформатизації вищої педагогічної освіти в Україні стримується тим, що:

- у ВПНЗ відсутня єдина методологія проектування та впровадження ІТ в педагогічну практику;
- розроблення науково-педагогічних та методичних основ системи інформатизації відстає від розвитку ІТ;
- застосування ІТ не орієнтоване на створення цілісних інформаційно-технологічних систем, які б всесторонньо забезпечували навчально-виховний процес;
- відсутність цілісного системного технологічного підходу в навчанні: спостерігається спрямованість на досягнення "вузьких" цілей – прискорення засвоєння навчального матеріалу, демонстрація певних фізичних процесів тощо;
- професорсько-викладацький склад ВПНЗ недостатньо підготовлений до використання ІТ;
- недостатній рівень розвитку системи координації та співробітництва ВПНЗ при розробці програмного та методичного забезпечення процесу інформатизації навчання;
- різноманітність та недостатня кількість оргтехніки у ВПНЗ (персональних комп'ютерів, сенсорних дощок, відеопроєкторів, засобів сканування та роздруковування тощо).

Все це призводить до певного розриву між потенційними та фактичними можливостями інформатизації навчально-виховного процесу ВПНЗ. Об'єктивно склалася суперечність між необхідністю інформатизації навчально-виховного процесу у ВПНЗ на основі застосування ІТ і неможливістю її ефективної реалізації в межах традиційних систем навчання.

Постає проблема відповідності підготовленості вчителя іноземних мов вимогам суспільства до об'єму та якості знань, які безперервно ростуть та забезпечення ефективного сприйняття учнями нових знань з використанням досягнень сучасної науки та техніки. На нинішньому етапі розвитку суспільства наявність знань та вмінь в галузі ІТ стала базовою вимогою для випускника ВПНЗ. Приведені аргументи свідчать, по-перше, про необхідність підготовки та перепідготовки вчителів іноземних мов у галузі інформатизації освіти; по-друге, визначені проблеми та суперечності свідчать про те, що непродумане та неаргументоване застосування ІТ у навчанні не приводить до реального підвищення ефективності навчання.

Виокремлюється завдання адаптації студентів – майбутніх вчителів іноземних мов до діяльності в інформаційному суспільстві через формування в навчально-виховному процесі ВПНЗ відповідних компетентностей у галузі ІТ та готовності до використання ІТ у професійній діяльності. Тим більше, що за останні роки спостерігається деякий злам у свідомості педагогічного

співтовариства – з'явилося розуміння актуальності впровадження ІТ в навчання ІМ, зокрема.

Результатом повинна бути розроблення системи навчання ІТ нового типу. Нині в нашій країні підготовка ІТ-фахівців проводиться на достатньому рівні. Однак, складнішою є ситуація з ІТ-підготовкою вчителів–гуманітаріїв – їх більшість, за нашими спостереженнями, мають тільки сформовану уяву щодо можливостей ІТ в освіті, багато хто з них використовує ПК тільки в якості друкарської машинки. Ми пропонуємо виокремити кілька шляхів розв'язання зазначеної проблеми [6]. По-перше, створення відповідних умов для періодичного підвищення ІТ-рівня вчителів в закладах післядипломної освіти, яке має, зважаючи на специфіку ІТ, відбуватися, принаймні, раз в два роки. По-друге, розробити систему навчання ІТ майбутніх вчителів ІМ у ВПНЗ, яка повинна бути динамічною та відкритою. Це можна пояснити тим, що в системі освіти не досить швидко створюються нові навчальні можливості у відповідь на інтенсивність розвитку інформаційного суспільства. Навчання вчителів має йти не наздоганяючи, а навіть випереджаючи – відкритість та динамічність системи навчання дозволить її коригувати, додаючи та/чи вилучаючи компоненти відповідно до розвитку ІТ та початкового ІТ-рівня першокурсників.

Тут мова йде не про вдосконалення окремих характеристик чи складових навчання майбутніх вчителів ІМ, а про розв'язання проблеми системи навчання ІТ у ВПНЗ взагалі: цілей, змісту, методів, засобів, форм, технологій навчання тощо. А саме: розроблення системи формування ІТ-готовності (СФІТГ) майбутніх вчителів з метою методичного, технологічного та управлінського забезпечення навчально-виховного процесу. У пропонованій СФІТГ інформаційні технології розкриваються в чотирьох взаємопов'язаних аспектах: як навчальна дисципліна; як один із основних сучасних засобів комунікації і отримання знань з інших галузей; як засіб трансформації одержаної кожним студентом інформації в особисту систему знань, умінь та навичок; як засіб розвитку та самовираження особистості майбутнього вчителя.

Її створення має йти не шляхом формування технічної підтримки навчально-виховного процесу, а шляхом інтеграції трьох складових: навчальної інформації, дидактичних інновацій та інформаційних технологій. Концепція впровадження СФІТГ майбутніх вчителів іноземних мов базується на таких основних засадах.

1. Інтенсифікація інформаційних процесів, розвиток технічних засобів пошуку, накопичення, опрацювання та передавання інформації зробили ІТ значущими для вчителів ІМ, тому їх впровадження у систему навчання ВПНЗ слід розглядати як соціально обумовлене та прогресивне явище.

2. Створення умов, сприятливих для ефективного навчання ІМ учнів у школі, стає можливим тоді, коли вчитель, на основі професійної педагогічної рефлексії (Я-концепції, яка слугує чинником його самоосвіти), готовий до розуміння та прийняття змін, ініційованих інформатизацією освіти.

3. Результати аналізу суперечностей між вимогами інформаційного суспільства та можливостями сучасних вчителів ІМ, вказують на необхідність надання СФІТГ ознак технологічності в розумінні обов'язковості досягнення наперед запланованого результату.

4. Логічне поєднання педагогічного управління з ініціативою та самостійністю студентів: викладач керує навчально-пізнавальною діяльністю студентів, організовує і веде її, одночасно стимулюючи їхню активну самостійну роботу.

5. Спрямованість на розвиток особистості, зокрема на формування активності особистості в навчальному процесі, на саморозвиток особистості, сприяє її гармонійному розвитку та дозволяє ефективно сформувати належні ІТ-знання та ІТ-вміння студентів – майбутніх вчителів ІМ з різним рівнем здібностей і попередньої підготовленості.

6. Формування знань; пізнавальних якостей, продуктивного мислення, самостійного узагальнення, умінь та навичок практичного застосування ІТ шляхом особистісних відкриттів.

7. Діалектичний зв'язок між застосуванням ІТ у навчанні майбутніх вчителів ІМ та рівнем відповідності результатів навчання запитам суспільства може розглядатися як системоутворюючий фактор системи.

8. Система відрізняється від систем, розроблених і описаних раніше тим, що передбачає: інтенсивне застосування засобів і методів ІТ як у якості об'єктів вивчення, так і в якості складових технологій навчання; органічне поєднання індивідуальних і групових форм навчальної діяльності студентів.

9. Впровадження за напрямками, які передбачають використання ІТ у якості об'єктів вивчення, засобів навчання та засобів діяльності як викладачів так і студентів.

10. Рівень знань та попередньої підготовки студента в галузі ІТ розглядається як сигнальний параметр – тривалість процесу навчання для кожного студента буде залежати від темпу засвоєння ним навчального матеріалу, який у свою чергу, залежить від особистісних характеристик самого студента.

11. Особистісна зорієнтованість – процес навчання здійснюється в такому темпі, який є доступним кожному студентові – кожен студент може обирати індивідуальну траєкторію навчання.

12. Спрямованість на розвиток особистості майбутнього вчителя, зокрема на формування його активності в навчально-виховному процесі та на саморозвиток, сприяє її гармонійному розвитку та дозволяє ефективно сформувати належні знання та вміння з ІТ у майбутніх вчителів ІМ з різним рівнем здібностей і попередньої підготовленості.

13. Забезпечення випереджального навчання майбутніх вчителів, формування у кожного потреби безперервного саморозвитку, умінь та навичок самоосвіти, самостійного та творчого підходу до процесу отримання знань.

14. Стан і тенденції розвитку соціуму дозволяють прогнозувати необхідність подальшого розвитку СФІТГ, оскільки результати навчання

повинні відповідати соціальним, науковим і технологічним цілям, рівню розвитку суспільства, внутрішнім цілям і потребам системи освіти.

15. Система спирається на наукові знання, форми, засоби та методи навчання, які відображають фундаментальні тенденції розвитку педагогічної науки.

За впровадження СФІТГ пріоритети віддаються формуванню уявлення студентів про сутність ІТ-знань, ознайомлення їх з ідеями інформатизації освіти, її роллю у пізнанні та перетворенні дійсності, забезпеченню оволодіння системою знань і вмінь в галузі ІТ, які мають передусім загальноосвітнє, загальнокультурне спрямування, а також необхідні для успішного використання в майбутній професійній діяльності

Проектування та створення СФІТГ виконувалось з урахуванням необхідності реалізації виховних впливів, які формують як загальнолюдські, так і професійно спрямовані якості особистості. Основними визнано такі умови.

1. Система навчально-виховних впливів забезпечує більшу ефективність, ніж традиційна.
2. Зміст навчання відповідає вимогам, сформульованим на основі аналізу професійної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.
3. Структурування змісту навчання інформаційних технологій забезпечує, з одного боку, певну самостійність змістових модулів, а з іншого – цілісність та систематичність навчання ІТ.
4. Структурування навчального матеріалу забезпечує його доступність студентам з різними рівнями початкової підготовки у галузі ІТ.
5. Інваріантна складова кожного змістового модуля містить професійно значимі знання та забезпечує достатній рівень сформованості умінь і навичок.
6. Варіативна частина кожного змістового модуля вміщає дві складові, перша з яких має виконувати компенсаторну функцію та забезпечує доступність інваріантної складової для студентів з нижчим рівнем підготовленості, а друга – забезпечує формування перспективних ліній розвитку (професійного та загального) особистості студента, формування якомога вищого рівня засвоєння ним ІТ.
7. Формування контенту змістових модулів передбачає можливість ефективного управління навчальним процесом.
8. Навчальні елементи кожного блоку містять відповідні засоби, які будуть використовуватись як для моніторингу навчання, так і для створення орієнтаційної основи навчальної діяльності студента, сприяють рефлексії, самоконтролю студентами власного рівня навченості.

У свою чергу, значні відмінності у рівнях знань та умінь студентів з ІТ, особистісні якості студентів: швидкість сприймання навчального матеріалу, тривалість довольної уваги тощо, викликали необхідність виділення інваріантної і варіативних складових навчальних одиниць. Навчальний матеріал кожного модуля подається у вигляді інваріантної (базової) та варіативних частин (Рис. 1) [5].

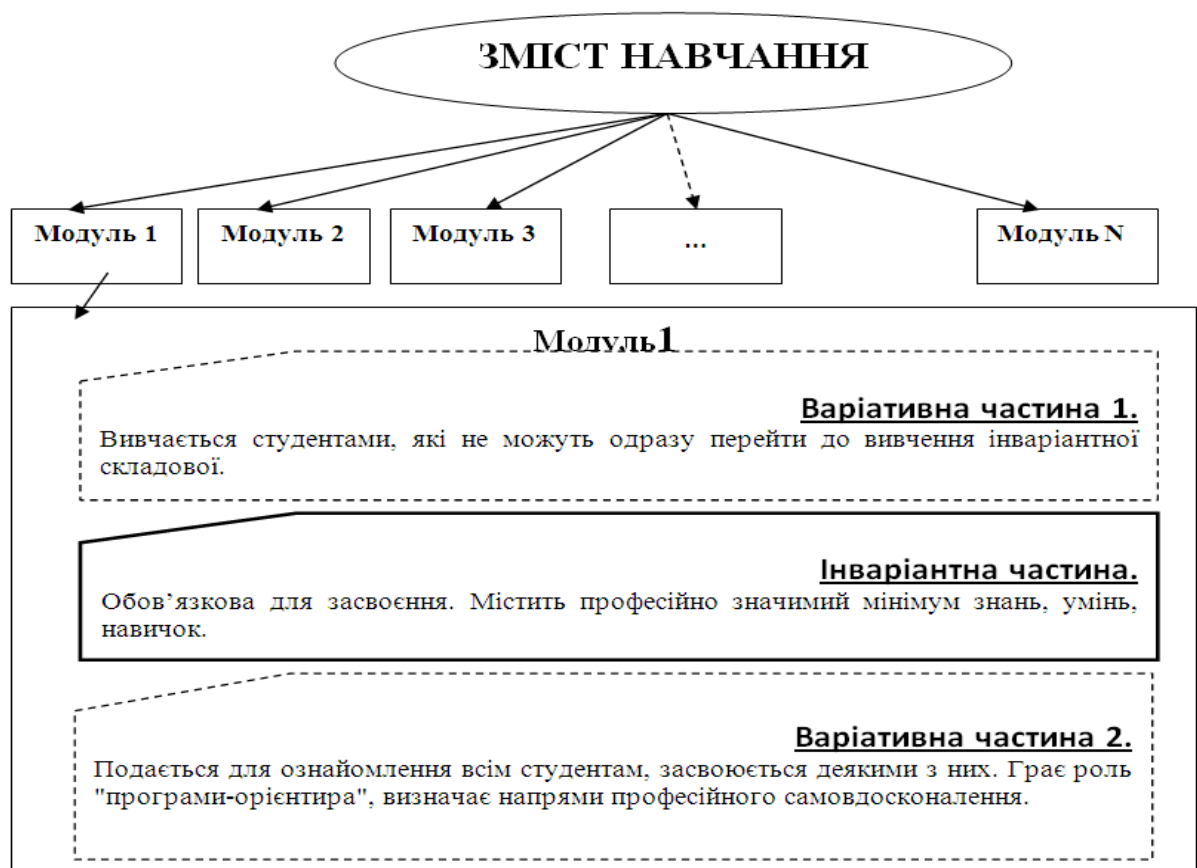

Рис.1. Структурування змісту навчання в межах одного змістового модуля

Варіативна частина також структурована: виділяється дві частини, умовно названі "варіативна частина 1" і "варіативна частина 2". Інваріантна частина є обов'язковою для виконання, зміст цієї складової забезпечує реалізацію вимог державного стандарту освіти.

Варіативні частини обираються, виходячи з особистісних здібностей, інтересів, готовності кожного студента. Варіативна частина 1 вивчається студентами, які не можуть одразу перейти до вивчення інваріантної складової. Зміст варіативної складової 1 забезпечує вирівнювання підготовки студентів до початку вивчення ними навчального матеріалу інваріантної складової. Зміст варіативної складової 2 забезпечує більш високий рівень засвоєння навчального матеріалу, ніж передбачено стандартом освіти, підготовку студентів до самостійної, наближеної до наукової, діяльності.

З практичного досвіду, саме наявність змінної частини навчального блоку чинить найбільш істотний вплив на активізацію самостійної роботи студентів та забезпечує диференціацію навчання. Пропонована система відрізняється від систем і технологій, розроблених і описаних раніше тим, що передбачає: інтенсивне застосування засобів і методів ІТ як у якості об'єктів вивчення, так і у якості складових технологій навчання;

– органічне поєднання індивідуальних і групових форм навчальної діяльності студентів.

За впровадження модульної організації СФІТГ та блочного структурування змісту враховується рівень знань та попередньої підготовки

студента з даної дисципліни, тому тривалість процесу навчання для кожного студента буде залежати від темпу засвоєння ним навчального матеріалу, який у свою чергу, залежить від особистісних характеристик самого студента. Очевидно, що запропонована СФІТГ є особистісно орієнтованою – процес навчання здійснюється в такому темпі, який є доступним певному студенту, кожен студент може обирати індивідуальну траєкторію навчання. Разом із застосуванням модульної організації системи навчання це дає змогу забезпечити внутрішній розподіл академічної групи студентів на підгрупи за рівнем їх знань з ІТ, рівневу диференціацію навчання.

Основним завданням навчально-виховного процесу було не тільки навчання студентів роботі з засобами ІТ, а саме навчання застосуванню засобів ІТ у майбутній професійній діяльності. З першого заняття студентам повідомлялось, що основною ціллю їх спільної з викладачем навчальної діяльності є визначення місця засобів ІТ у професійній діяльності вчителя та отримання знань, умінь і навичок застосування ПК та відповідних програмних засобів при підготовці та проведенні уроків суспільно-гуманітарних предметів. Основною метою навчально-виховного процесу вказаної дисципліни, по-перше, є завдання навчити студента умінню працювати на ПК. Сюди входить наступне: вміння використовувати засоби операційної системи для управління файловою системою, налагоджувати засоби оформлення та керування операційною системою, використовувати стандартні прикладні програми. По-друге, навчити студента, як майбутнього вчителя застосовувати ПК у професійній діяльності, тобто, використовувати прикладне програмне забезпечення та електронні освітні ресурси для вивчення та підвищення рівня в галузі ІТ. Це означає, що залежно від поставлених завдань учитель, повинен сам вміти прийняти рішення про те, яке програмне забезпечення йому потрібно для того чи іншого уроку, та які завдання можна вирішувати з його застосуванням.

Для СФІТГ характерною є практична професійна спрямованість змісту навчання, інтеграція знань, що дозволяє краще врахувати особистісні якості студентів. Запровадження СФІТГ, спрямованої на розвиток особистості, зокрема на формування активності особистості в навчальному процесі, на саморозвиток особистості, сприяє її гармонійному розвитку та дозволяє ефективно сформувати належні знання та вміння з ІТ студентів – майбутніх вчителів ІМ з різним рівнем здібностей і попередньої підготовленості.

Завершальним етапом навчання є система заходів, які додатково актуалізують отримані знання, уміння та навички. Професійна орієнтація вказаних заходів (зокрема, на навчально-виховний процес суспільно-гуманітарних предметів у ЗНЗ) сприяє не тільки закріпленню та систематизації отриманих знань, а формує у більшості студентів потребу продовження навчання (Рис. 2).

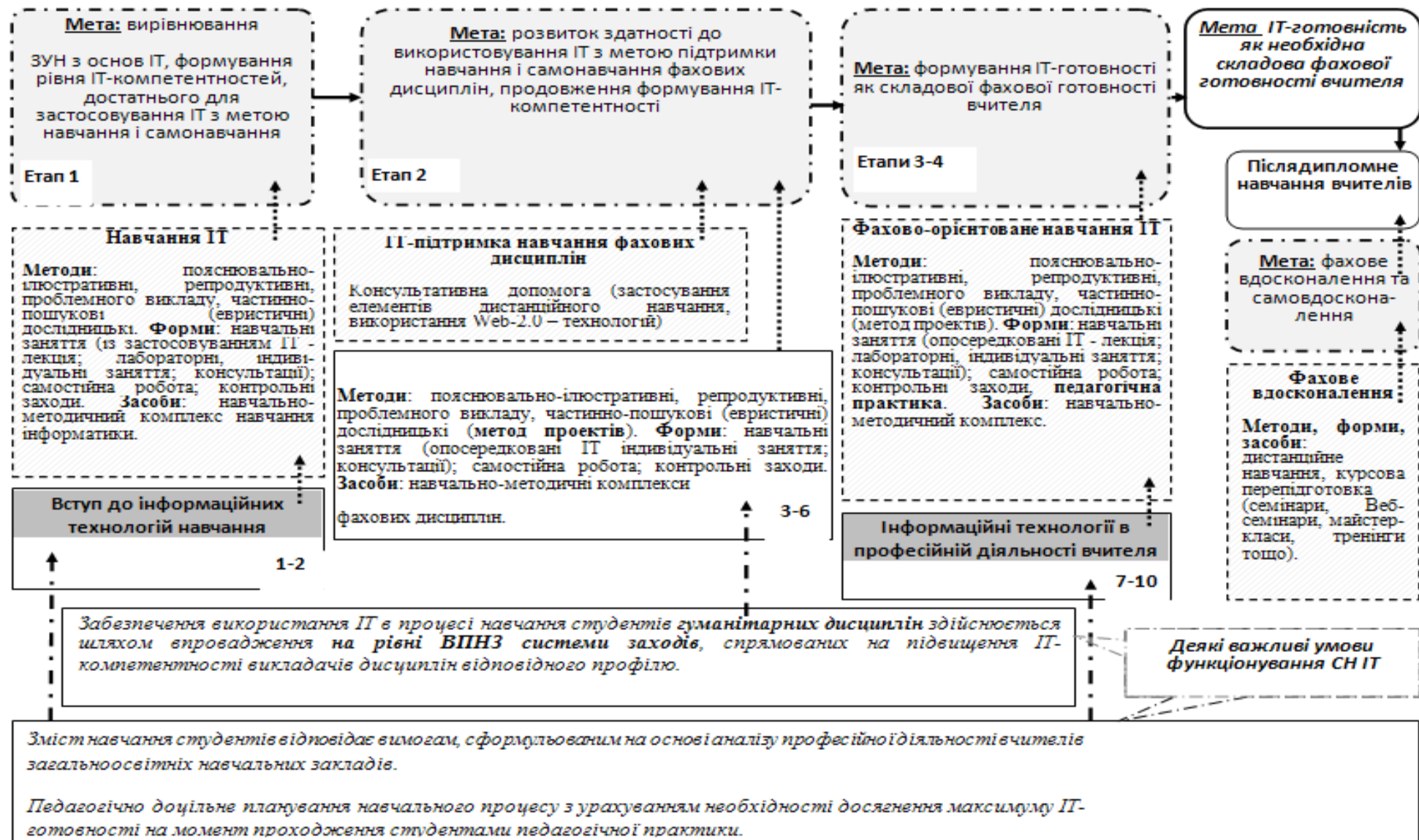

Рис. 4. Система формування готовності майбутніх вчителів іноземних мов до використання ІТ

Таким чином, в залежності від навчальних потреб кожного студента, його пізнавальних можливостей, особистісних здібностей вибудовується індивідуальна траєкторія навчання. Також збільшується питома вага індивідуалізованих форм роботи викладача з кожним студентом у поєднанні з груповими та колективними. Викладач сам обирає форми та структуру навчальних занять, методи навчання, керуючись їх педагогічною доцільністю та іншими факторами, які зумовлюють підвищення результативності навчання та виховання студентів.

Поточний контроль за рівнем навчальних досягнень здійснюється викладачем на підставі визначених критеріїв оцінювання навчальної діяльності студентів.

Цілі практичного навчання із професійною спрямованістю слугують формуванню ІТ-готовності, цілі загальної освіти і розумового розвитку пов'язані з комп'ютерною освітою, а цілі виховання слугують формуванню ІТ-культури, що в цілому забезпечує формування ІТ-компетентностей майбутніх вчителів ІМ.

Основоположним чинником, який враховувався в розробленні СФІТГ є особистість студента зі своїми певними потребами та інтересами, своїм баченням світу та ціннісними орієнтаціями. Особливо слід виокремити додатковий ефект застосування системи, який полягає в популяризації ІТ навчання не тільки серед студентів, а й серед викладачів, навчальна діяльність яких не пов'язана з ІТ.

Впровадження СФІТГ пропонується покласти в основу реалізації стратегічних напрямів діяльності ВПНЗ в галузі інформатизації педагогічної освіти з метою забезпечення: формування ІТ-готовності майбутніх вчителів; методичної підтримки і можливості безперервного підвищення кваліфікації викладачів в галузі ІТ; доступу студентів і викладачів до високоякісних локальних і мережевих освітніх інформаційних ресурсів; можливості проведення тестування та оцінювання результатів навчання з використанням спеціалізованого програмного забезпечення; підключення ВПНЗ до глобальних інформаційних ресурсів; переходу до системи відкритої освіти на основі дистанційних технологій навчання; поетапного переходу до інтеграції традиційних систем навчання у ВПНЗ із новою організацією педагогічної освіти на основі інформаційних технологій.

Висновок. Розроблення авторської системи навчання ІТ зумовили результати дослідження різних підходів до навчання ІТ майбутніх вчителів іноземних мов у ВПНЗ, виокремлення інформаційних технологій як однієї із фундаментальних навчальних дисциплін в системі фахової підготовки вчителя ІМ та аналіз навчальних посібників і програм. Зазначене виконано з дотриманням освітніх стандартів; урахуванням психолого-педагогічних основ навчання студентів; визначенням інваріантної і варіативної складових змісту навчання з професійним спрямуванням; створенням умов для розвитку творчих якостей кожного студента. З'ясовано, що ефективне навчання ІТ

майбутніх учителів іноземних мов має реалізовуватися в процесі поглиблення міжпредметних зв'язків.

Необхідною складовою фахової підготовки сучасного вчителя є його фахова ІТ-готовність, яка базується на інформатичній компетентності. Фахово-орієнтоване навчання інформаційно-комунікаційних технологій може бути успішним за умов поєднання трьох складових компетентності: когнітивної (знанневої), аксіологічної і операціональної.

Досягнення такого поєднання можливе за умов впровадження системи навчання майбутнього вчителя професійній діяльності в сучасному інформатизованому навчальному середовищі. Найбільш раціональним є подання такого курсу до проходження студентами активної педагогічної практики, але вже після завершення навчання загальної педагогіки і часткової дидактики, тобто не пізніше восьмого семестру при п'ятирічному терміні навчання. У контексті авторської системи навчання інформаційних технологій обґрунтовано можливість формування наукового світогляду і якостей особистості майбутнього вчителя з метою забезпечення його готовності до реалізації і впровадження особистісно зорієнтованого навчання. Орієнтація на особистість студента, урахування його інтересів, побажань, намірів, потреб та стилю діяльності сприяють гнучкому моделюванню навчально-виховного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Биков В. Ю.* Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : АТІКА, 2009. – 684 с.
2. *Гуржій А. М.* Основні підсумки виконання Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку в Україні / А.М. Гуржій // Наука та наукознавство. – 2006. – № 3. – С. 7–10.
3. *Гуржій А. М.* Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів [Текст] / А. М. Гуржій // Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць до 15-річчя АПН України у 5 томах. / Том 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К. : "Педагогічна думка", 2007. – 392 с.
4. *Карташова Л. А.* Особистісно орієнтована система навчання основ інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Л.А. Карташова; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2004. – 20 с.
5. *Карташова Л. А.* Формування індивідуальної траєкторії навчання як одна з основних задач управління навчальною діяльністю студента/ Стратегія управління закладами освіти в умовах формування інформаційного суспільства: Матеріали IV Науково-практичної конференції 1-9 грудня 2005р, Київ-Чернігів-Ніжин. – 2005. – С.66-68.
6. *Карташова Л. А.* Створення умов формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес// Педагогічний

процес: теорія і практика. – Збірник наукових праць. – Київ.: Видавництво "ЕКМО". – 2008. – С.74-84.

7. *Лапінський В.* Комп'ютерно-орієнтоване навчальне середовище та вимоги до його реалізації/ В. Лапінський, М. Шут // Наукові записки . – Випуск 77. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені В. Винниченка. – 2008. – Частина 1. – С.79-85.

8. *Лапинский В. В.* Педагогические требования к цифровым образовательным ресурсам // Современные достижения в науке и образовании : сб. трудов III Междунар. науч. конф., 16–23 сент. 2009 г., г. Тель-Авив (Израиль). – Хмельницкий : ХНУ, 2009. – С.163 – 165.

9. Образовательная система Португалии обогнала США и Россию. [Электронный ресурс] Сайт ООО "РДВ-Медиа". Учеба \ Образование за рубежом \ Полезно знать об образовании за рубежом \ Образовательная система Португалии обогнала США и Россию? 22:23 11.08.2009 Режим доступа : <http://www.ucheba.ru/abroad-article/10626.html>

10. *Павлова Т. Л.* Проблемы подготовки и переподготовки учителя японской школы: традиции и современность. [Электронный ресурс] Сибирский учитель 03:30 17.10.2009г. Режим доступа http://www.sibuch.ru/1_11-01/pavl.htm

11. *Пискунова Е. В.* Подготовка учителя к обеспечению современного качества образования для всех: опыт России: Рекомендации по результатам научных исследований / Под ред. акад. Г. А. Бордовского. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2007. – 79 с.

12. *Полат Е.С.* Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. С. Полат. М. Ю. Бухаркина. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр "Академия", 2008. – 368 с.

13. Про підготовку та організований початок 2009/2010 навчального року. [Електронний ресурс] Додаток 1 до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2009 р. № 437 "Заходи Міністерства освіти і науки України щодо організованої підготовки до нового 2009/2010 навчального року. Режим доступу <http://osvita-ua.net/legislation/other/3885>

14. Про результати Всеукраїнського експерименту щодо навчання вчителів ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та перепідготовку педагогічних працівників. [Електронний ресурс] Із головної сторінки сайту Intel® "Навчання для майбутнього". Режим доступу <http://www.iteach.com.ua/mediawiki/index.php/>

15. *Прокудин Д. Е.* Информатика как системообразующий фактор в современной школе [Электронный ресурс] Сайт Web-кафедры философской антропологии 10:10 23.02.2010г. Режим доступа <http://anthropology.ru/ru/>

16. Система дистанционного обучения Акронского университета (США). Сайт Корпорации Microsoft. [Электронный ресурс] 12:30 12.02.2009г. Режим доступа : <http://www.microsoft.com/Rus/Casestudies/CaseStudy.aspx?id=26>

17. Система образования Японии. Основные направления преобразований в системе образования [Электронный ресурс] 23:06 13.10.2009г. Режим доступа : http://dic.edu.ru/information/national_systems/1471/

18. Электронное обучение для подготовки преподавателей: создание потенциала для информационного общества. П. Реста [Электронный ресурс] Информационное общество, 2005, вып. 4, с.с. 14-20. 23:05 05.08.2009 г. Режим доступа : <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/8b5dd0>

19. Tchounikine P. Computer Science and Educational Software Design: A Resource for Multidisciplinary Work in Technology Enhanced Learning / Pierre Tchounikine / Springer, – 2011. – 180 p.

20. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" [Електронний ресурс]. 23:05 08.08.2013 Режим доступу <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html?PrintVersion>